

ODKRYWAJ LAS RAZEM Z LASAMI PAŃSTWOWYMI

SPIS GATUNKÓW ZWIERZĄT, KTÓRYCH TROPY ZNAJDZIESZ W KLUCZU:

- 1 DZIK
- 2 SARNIA
- 3 LIS
- 4 JELEŃ
- 5 ŁOŚ
- 6 BORSUK
- 7 KOT
- 8 KUNA
- 9 RYS
- 10 JENOT
- 11 WILK
- 12 PIES
- 13 WIEWIÓRKA
- 14 MYSZ
- 15 BORSUK
- 16 BÓBR
- 17 WYDRA
- 18
- 19
- 20

Klucz do rozpoznawania tropów zwierząt

Czyj to trop?

A Budowa tropu

C Układ tropów (sposób poruszania się)

skoki (wiewiórka)

skoki (zając)

układ dwójkowy (kuna)

układ liniowy tzw. sznurowanie (lis, wilk, pies)

układ nieregularny tzw. trot (lis, wilk, pies)

linia łamana (borsuk, bóbr)

B Mierzenie tropu

pomiar tropu lisa, psa, wilka z pazurami

pomiar tropu kota, rysia bez pazurów

pomiar tropu borsuka i innych bez pazurów i opuszki nadgarstkowej

pomiar tropu ssaków kopytnych bez raciczek

pomiar układu tropów odległość między tropami

Wyposażenie tropiciela

- linijka lub miarka taśmowa
- notes i ołówek
- aparat fotograficzny / smartphone
- mapa i kompas/GPS
- klucz do rozpoznawania tropów: „Czyj to trop?”

START

Rozpoczynamy rozpoznawanie tropów zwierząt.

1 Dzik

Czy trop ma racice? **PATRZ RAMKA A**

Czy trop ma odbite cztery palce?

Czy trop ma odbite pięć palców przynajmniej na jednej parze kończyn w układzie tropów? Uwaga! Piąty palec nie zawsze jest wyraźnie odbity.

Czy trop jest długości do 4 cm?

Czy trop jest długości powyżej 4 cm?

Czy trop ma wyraźnie odbite duże pazury odsunięte od palców nawet o 1,5-2 cm?

Czy trop jest znaleziony w bliskiej odległości od wody (jeziora, rzeki, stawu)?

Czy trop jest wyraźnie szerszy niż dłuższy?

Czy trop jest wydłużony?

Czy trop jest zaokrąglony?

Czy trop jest długości około 2 cm i między tropami widoczny jest ślad ogona?

Czy zwierzę porusza się skokami, a układ tropów tworzy trapez?

Czy zwierzę porusza się głównie skokami, a układ tropów jest dwójkowy?

Czy trop ma odbitą opuszkę międzypalcową?

Czy trop ma wyraźnie odbite pazury nawet na płytszym śniegu?

Czy tropy (zarówno łapy przednie, jak i tylne) są w zarysie owalne o długości 6-8 cm (na śniegu dodatkowo może być odbity wąski ogon)?

Czy trop jednej łapy (tylnej) ma długość do 15 cm (u młodych osobników mniej), o długich, promieniście rozłożonych palcach, a przedniej łapy około 5 cm (na śniegu może być odbity szeroki ogon, który może zacierać tropy łap)?

Czy raciczki są widoczne i odbite wyraźnie na zewnątrz obrysu tropu? **PATRZ RAMKA A**

Czy trop ma odbitą opuszkę międzypalcową? **PATRZ RAMKA A**

Czy trop ma wyraźnie odbite pazury nawet na płytszym śniegu? **PATRZ RAMKA A**

Czy trop jest okrągły o wymiarze 2-3 cm? **PATRZ RAMKA B**

Czy trop jest okrągły o wymiarze 8-9 cm? **PATRZ RAMKA B**

Czy trop jest długości około 10 cm, a odległość między tropami wynosi około 60 cm? **PATRZ RAMKA B**

Czy trop jest długości około 5 cm, a przednie pazury z przednimi opuszkami tworzą trójkąt?

Czy trop ma długość do 5 cm? **PATRZ RAMKA B**

Czy układ tropów jest w kształcie litery T? **PATRZ RAMKA C**

Czy trop ma długość około 8 cm? **PATRZ RAMKA B**

Czy tropy (zarówno łapy przednie, jak i tylne) są w zarysie owalne o długości 6-8 cm (na śniegu dodatkowo może być odbity wąski ogon)? **PATRZ RAMKA B**

Czy trop ma długość około 15 cm? **PATRZ RAMKA B**

Czy trop ma długość około 8 cm? **PATRZ RAMKA B**

Czy trop ma długość około 10 cm, a odległość między tropami wynosi około 60 cm? **PATRZ RAMKA B**

Czy trop jest długości około 5 cm, a przednie pazury z przednimi opuszkami tworzą trójkąt?

2 Sarna

Czy trop ma długość do 5 cm? **PATRZ RAMKA B**

3 Lis

Czy trop ma długość około 15 cm? **PATRZ RAMKA B**

4 Jeleń

Czy trop ma długość około 8 cm? **PATRZ RAMKA B**

5 Łoś

Czy trop ma długość około 2 cm i między tropami widoczny jest ślad ogona?

6 Zając

Czy trop ma długość powyżej 4 cm? **PATRZ RAMKA B**

7 Kot

8 Kuna

Czy trop ma długość do 4 cm? **PATRZ RAMKA B**

Czy trop jest długości powyżej 4 cm? **PATRZ RAMKA B**

Czy trop ma wyraźnie odbite duże pazury odsunięte od palców nawet o 1,5-2 cm? **PATRZ RAMKA B**

Czy trop jest znaleziony w bliskiej odległości od wody (jeziora, rzeki, stawu)?

9 Rys

Czy trop jest okrągły o wymiarze 8-9 cm? **PATRZ RAMKA B**

10 Jenot

Czy trop jest wyraźnie szerszy niż dłuższy?

11 Wilk

Czy trop jest długości około 10 cm, a odległość między tropami wynosi około 60 cm? **PATRZ RAMKA B**

12 Pies

Czy trop jest zaokrąglony?

13 Wiewiórka

Czy trop jest długości do 4 cm? **PATRZ RAMKA B**

14 Mysz

Czy trop ma długość około 2 cm i między tropami widoczny jest ślad ogona?

15 Borsuk

Czy trop ma długość powyżej 4 cm? **PATRZ RAMKA B**

16 Bóbr

Czy trop jednej łapy (tylnej) ma długość do 15 cm (u młodych osobników mniej), o długich, promieniście rozłożonych palcach, a przedniej łapy około 5 cm (na śniegu może być odbity szeroki ogon, który może zacierać tropy łap)?

17 Wydra

Czy tropy (zarówno łapy przednie, jak i tylne) są w zarysie owalne o długości 6-8 cm (na śniegu dodatkowo może być odbity wąski ogon)?

W Polsce ochroną ścisłą objęty jest tylko zając bielak.

Łoś nie jest gatunkiem chronionym, lecz objętym tzw. moratorium. Decyzją Ministra Środowiska z 2001 r. polowanie na tosia jest zakazane.

SKALA 1:1 **1**

opuszka palcowa do potowy racicy

raciczki wystają poza obrys tropu, odbijają się nawet na płytkim podłożu **PATRZ RAMKA A**

SKALA 1:1 **2**

raciczki odbijają się tylko w głębszym śniegu, schowane wewnątrz obrysu tropu **PATRZ RAMKA A**

SKALA 1:1 **3**

wyraźny X między opuszkami

przednie opuszki palcowe z pazurami tworzą trójkąt, odległość między tropami 30-40 cm **PATRZ RAMKA C**

opuszka międzypalcowa niewiele większa od opuszki palcowej

SKALA 1:1 **4**

odbicie opuszki palcowej około 1/3 racicy

raciczki odbijają się tylko w głębszym śniegu, schowane wewnątrz obrysu tropu **PATRZ RAMKA A**

odległość pomiędzy tropami około 60 cm **PATRZ RAMKA B**

SKALA 1:2 **5**

raciczki odbijają się nawet na płytkim podłożu, schowane wewnątrz obrysu tropu **PATRZ RAMKA A**

ok. 15 cm

SKALA 1:1 **6**

TYLNA ŁAPA (większa)

PRZEDNIA ŁAPA (mniejsza)

zaostrzony kształt tropu

tropy w kształcie kropli wody, bez odbitych opuszek międzypalcowych

długość skoków przy średniej prędkości około 120 cm

tropy układają się w kształt litery T **PATRZ RAMKA C**

SKALA 1:1 **7**

mocno pofalowana opuszka międzypalcowa

na sykim śniegu może być widoczna odbita otoczka z włosków pod łapami

odległość między tropami około 30 cm, tropy układają się w linię łamaną **PATRZ RAMKA C**

trop okrągły, bez odbitych pazurów (pazury mogą się odbić na głębszym śniegu lub podczas biegu)

SKALA 1:1 **8**

PRZEDNIA ŁAPA (większa)

łapy kuny leśnej są od spodu owłosione i trop jest zamazany; u kuny domowej są wyraźnie odbite opuszki palcowe

układ tropów najczęściej dwójkowy, długość skoków 60-100 cm **PATRZ RAMKA C**

w tylnej łapie brak opuszki nadgarstkowej

SKALA 1:1 **9**

jedna przednia opuszka palcowa wysunięta do przodu

pofalowana opuszka międzypalcowa z wybruzzeniem w dolnej części

trop okrągły, bez odbitych pazurów (pazury mogą się odbić na głębszym śniegu lub podczas biegu), na sykim śniegu może być widoczna odbita otoczka z włosków pod łapami

SKALA 1:1 **10** PRZEDNIA ŁAPA

opuszki palcowe ułożone promieniście (trop szerszy niż dłuższy), trop tylnej łapy podobny do lisa

odległość między tropami około 30 cm, tropy układają się w linię prostą lub łamaną **PATRZ RAMKA C**

ok. 30 cm

SKALA 1:1 **11** PRZEDNIA ŁAPA (większa)

trop wydłużony, boczne opuszki palcowe trójkątne, zaostrzone, często łączą się z pazurami

sercowata, duża opuszka międzypalcowa

poprowadzone linie w niewielkim stopniu przecinają opuszki

odległość między tropami około 60 cm, układ tropów liniowy (tzw. sznurowanie) lub nieregularny (łapa większa obok łapy mniejszej, tzw. trot) **PATRZ RAMKA C**

Uwaga! Po pojedynczym tropie nie da się rozpoznać wilka, bo duże rasy psów (husky, malamute, owczarek niemiecki, wilczak czechosłowacki i in.) mogą pozostawiać tropy takie same jak wilki. Do rozpoznania gatunku potrzeba wówczas dłuższego tropienia, analizy zachowania, układu tropów, sposobu przemieszczania się, śladów znakowania, obecności innych tropów (w tym ludzi).

SKALA 1:1 **12**

trop bardziej okrągły niż wydłużony

opuszka międzypalcowa wsunięta do wnętrza tropu

poprowadzone linie mocno przecinają opuszki

duża zmienność wielkości i kształtu tropu w zależności od rasy

obok lub w bliskiej odległości mogą być tropy ludzi lub widoczne zabudowania

w watasze psów są duże różnice w wielkości i kształcie tropów poszczególnych osobników (w watasze wilków wszystkie osobniki mają niemal identyczne tropy)

ciąg tropów psa często jest chaotyczny, nawracający np. za ciekawym zapachem; układ tropów może być liniowy i nieregularny **PATRZ RAMKA C**

SKALA 1:1 **13**

PRZEDNIA ŁAPA (mniejsza)

TYLNA ŁAPA (większa)

opuszki palcowe ułożone promieniście

charakterystyczny układ skoków w obrysie trapezu **PATRZ RAMKA C**

SKALA 1:1 **14**

PRZEDNIA ŁAPA (mniejsza)

TYLNA ŁAPA (większa)

układ tropów - skoki, widoczny ślad ogona między tropami

SKALA 1:1 **15**

PRZEDNIA ŁAPA (większa)

TYLNA ŁAPA (mniejsza)

palce obu łap odbite prawie w jednej linii poziomej

opuszka międzypalcowa jest bardzo blisko opuszek palcowych

silnie odbite pazury, w przedniej łapie odsunięte od palców nawet o 1,5-2 cm

podczas chodu tropy tylnych łap pokrywają tropy łap przednich, długość kroku około 50 cm, tropy układają się w linię łamaną **PATRZ RAMKA C**

SKALA 1:1 **16**

TYLNA ŁAPA (prawie trzykrotnie większa od przedniej)

na miękkim podłożu może być widoczna błona pławną

palce ułożone promieniście

może być także widoczny ślad ogona zacierający tropy

tropy tworzą linię łamaną, palce skierowane do wewnątrz **PATRZ RAMKA C**

długość tylnej łapy do 15 cm, u młodszych osobników mniejsza

PRZEDNIA ŁAPA (mniejsza)

SKALA 1:1 **17** PRZEDNIA ŁAPA (mniejsza i zaokrąglona)

na śniegu może być widoczny ślad ogona

wewnętrzny palec może się nie odbić

najczęściej tropy można znaleźć na śniegu lub błocie w pobliżu rzek, jezior, strumieni i stawów

układ tropów jest urozmaicony, łapy przednie i tylne mogą nakładać się, przypominając układ tropów zająca lub tworzyć linię prostą **PATRZ RAMKA C**

tylna łapa wydłużona i większa dzięki odbiciu dużej opuszki nadgarstkowej